ژئوشیمی و تحلیل فرکتال انکلاوها در توده گرانودیوریتی دهبالا برای بررسی فرایند هیبریداسیون ماگمایی

زینب قرامحمدی^۱، علی کنعانیان^{۲*} و محسن الیاسی^۳

^اکارشناسی ارشد، دانشکده زمینشناسی، پردیس علوم، دانشگاه تهران، تهران، ایران آاستاد، دانشکده زمینشناسی، پردیس علوم، دانشگاه تهران، تهران، ایران ^۳دانشیار، دانشکده زمینشناسی، پردیس علوم، دانشگاه تهران، تهران، ایران تاریخ پذیرش: ۲۱/ ۹۰/ ۱۳۹۵

چکیدہ

U.L. Diook

توده نفوذی دهبالا در محدوده ۴۵ کیلومتری جنوب باختر شهرستان بویین زهرا در استان قزوین رخنمون دارد. این توده دارای انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک بسیار با اشکال گرد شده و بیضوی و با اندازه های ۲ تا بیشینه ۳۰ سانتی متر است. انکلاوها از مونزودیوریت، دیوریت و گابرودیوریت و سنگ های میزبان بیشتر از گرانودیوریت تشکیل شده اند. حضور بافت های عدم تعادل همچون در شت بلورهای پلاژیو کلاز با سطوح تحلیلی و بافت غربالی، کوار تز اوسلی و آپاتیت های سوزی در انکلاوها می تواند نشانگر رخداد آمیختگی ماگمایی در توده نفوذی دهبالا باشد. توزیع عناصر اصلی و فرعی و خاکی کمیاب به روشنی تبادل میان ماگماهای فلسیک میزبان و انکلاوها می تواند نشانگر رخداد آمیختگی می در توده نفوذی دهبالا باشد. توزیع عناصر اصلی و فرعی و خاکی کمیاب به روشنی تبادل میان ماگماهای فلسیک میزبان و انکلاوها را در طی آمیختگی ماگمایی باز تاب می دهد. غنی شدگی غیر عادی REE در انکلاوها نسبت به سنگ فلسیک میزبان، نشانه ماهیت متفاوت دو ماگمای فلسیک و مافیک به وجود آورنده این دو سنگ و ناهمگنی شکلی ایجاد شده در انکلاوها (ابعاد فرکتال) ناشی از فرایندهای آمیختگی ماگمایی است. ابعاد فرکتال انکلاوها می از ۲۰ نمودار ستونی نشان می دهد. بر پایه بعد فرکتال) ناشی از فرایندهای آمیختگی ماگمایی است. ابعاد فرکتال انکلاوها میان ۱۹/۴ تا ۲/۹ متغیر است. در مودار ستونی ۲۰۹۰ است بیشتر انکلاوها (ابعاد فرکتال) دیش ای آمیختگی ماگمایی است. ابعاد فرکتال انکلاوها میان ۱۹/۴ تا ۲/۹ متغیر است. دره ۲/۹ بالاترین فراوانی را در مودار ستونی نشان می دهد. بر پایه بعد فرکتال (سرای (D_له می</sub> نوای می آلزوی گرانودیوریت میزبان به انکلاو، طینی از ۲۰۹۰ تا ۲۰٫۹ بالاترین می در در نمودار ستونی ۱۹۶۰ اسیک میزبان را تأیید می کند و نشانه افزایش اختلاف گرانروی میان ماگماهای گرانودیوریت میزبان و انکلاوهاست. مافیک انکلاوها با مرکمای فلسیکی میزبان را تأید از از ای اصلی ای می می می میزبان به انکلاوه است.

> **کلیدواژهها:** انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک، گرانودیوریت، آمیختگی ماگمایی، ابعاد فرکتال، گرانروی. **نویسنده مسئول:** علی کنعانیان

E-mail: kananian@khayam.ut.ac.ir

1- پیشنوشتار

اختلاط ماگما یک فرایند پویا و وابسته به حرکات مذاب در مخازن ماگمایی است. حرکات مذابهای مختلف در مخزن ماگمایی مسئول تولید شواهد اختلاط ماگمایی در سنگهاست (Perugini and Poli, 2012). انکلاوهای میکروگرانولار مافیک یکی از معمولترین شواهد اختلاط ماگمایی در محیطهای پلوتونیک هستند (Didier and Barbarin, 1991). این گونه انکلاوها را می توان گلبول هایی از یک ماگمای مافیک در نظر گرفت که در یک ماگمای میزبان تزریق و تا حدی با آن آميخته شدهاند (;Vernon, 1984; Perugini et al., 2003; Barbarin, 2005) آن Kocak et al., 2011). کارهای تجربی نشان داده است که هنگامی که مذابهای سیلیکاته با ترکیبات عنصری متفاوت در تماس با هم قرار می گیرند؛ بیشتر توسط فرایندهای انتشار به سوی متعادل شدن پیش میروند (Wang et al., 2015). انتشار شیمیایی یکی از مهمترین فرایندهای انتشار میان انکلاوهای مافیک و ماگمای فلسیک میزبان است که به دلیل اختلاف ترکیب دو ماگما رخ میدهد. انتشار شیمیایی عناصر اصلی، فرعی و خاکی کمیاب میان گرانودیوریت ها و انکلاوهای میکروگرانولار مافیک در طی فرایندهای اختلاط ماگمایی توسط پژوهشگران مختلف مورد بررسي قرار گرفته است (;Tindle, 1991; مختلف مورد بررسي قرار گرفته است (;Didier and Barbarin, 1991 .(Perugini and Poli, 2002

مطالعات تجربی نشان می دهد فرکتال های طبیعی در نتیجه حرکت های آشفته (Chaotic) به وجود می آیند (Ottino et al., 1988). اختلاط ماگما را نیز می توان یک فرایند آشفته (Chaotic) در مخازن ماگمایی در نظر گرفت که سبب ظهور ساختارهای فرکتال می شود (Perugini and Poli, 2012). انکلاوهای ماگمایی در محیط های درونی نزدیک به محل تزریق ماگمای مافیک درون ماگمای فلسیک گسترش می یابند و با اشکال گوناگون دیده می شوند. سطح تماس میان دو ماگمای مافیک و فلسیک ساختار فرکتال دارد و بازتاب کننده تضاد گرانروی میان دو ماگماست (2005) به عنوان شاهدان

استثنایی برای مطالعه تکامل تضادهای رئولوژیکی میان ماگماها در طی واکنش ماگماهای مافیک و فلسیک در نظر گرفته میشوند.

رخنمون های بسیاری از توده های نفوذی بیشتر گرانیتوییدی در جنوب باختر بویین زهرا برونزد دارند. بیشتر این توده ها میزبان انکلاوهای میکرو گرانولار هستند و ویژگی های ژئوشیمیایی نوع I را نشان می دهند (طباخ شعبانی، ۱۳۶۹). برخی از این توده ها از جمله توده نفوذی حاجی آباد دارای انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک هستند که با توجه به شکل، رنگ و بافت، اختلاط ماگمایی و واکنش های ژئوشیمیایی میان ماگماهای حاصل از گوشته و پوسته را بازتاب می کنند (صفرزاده، ۱۳۸۶).

هدف از این مطالعه فراهم کردن یک رویکرد جدید برای برآورد ناهمگنی شکلی ایجاد شده توسط فرایند اختلاط است. در این پژوهش نشان داده می شود که مطالعه اشکال انکلاوها و برآورد بعد فرکتال آنها با استفاده از هندسه فرکتال، می تواند برای برآورد لگاریتم نسبت گرانروی سنگ میزبان و انکلاو و همچنین میزان هیبریداسیون انکلاوها مفید باشد. در این راستا برای بررسی میزان هیبریداسیون انکلاوها و واکنش شیمیایی میان انکلاوها و سنگ میزبان از دادههای ژئوشیمیایی و مطالعات سنگنگاری نیز استفاده شده است.

۲- روش مطالعه

۲۴ نمونه عکس صحرایی از انکلاوها و سنگ میزبان به منظور مشخص کردن سطح تماس میان انکلاوها و سنگ های میزبان برای اندازه گیری بعد فرکتال انکلاوها گرفته شد. مطالعات سنگنگاری روی ۶۰ مقطع نازک انجام شد. ۱۰ نمونه از سنگ های میزبان و ۶ نمونه از انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک از توده نفوذی دهبالا بر پایه ویژگیهای کانیشناسی و بافتی با کمترین دگرسانی انتخاب و به منظور انجام تجزیههای ژئوشیمیایی به آزمایشگاه ALS-Chemex به کشور ایرلند فرستاده شدند. عناصر اصلی این نمونه ها با روش ICP-AES و عناصر فرعی به روش

ICP-MS در این آزمایشگاه اندازه گیری شد. نتایج تجزیه ژئوشیمیایی انکلاوها و سنگ میزبان و مقادیر بعد فرکتال انکلاوها به منظور بررسی میزان هیبریداسیون انکلاوها و برآورد لگاریتم نسبت گرانروی میزبان فلسیک به انکلاوها مورد استفاده قرار گرفت (جدولهای ۱ و ۲).

3- زمینشناسی منطقه

توده نفوذی استوک مانند دهبالا بخشی از فعالیت ماگمایی گسترده ارومیه- دختر در پهنه ایران مرکزی به شمار می رود، که در محدوده ۴۵ کیلومتری جنوب باختر شهرستان بویینزهرا در جنوب استان قزوین رخنمون دارد. مجموعه آتشفشانی ارومیه– دختر (UDMA)، كمربند ماكمايي نوع آندي با روند شمال باختر – جنوب خاور است كه توسط فرورانش مورب سنگ کره اقیانوسی نوتتیس به زیر صفحه ایران مرکزی تشکیل شده است (Falcon, 1974; Berberian and King, 1981; Agard et al., 2011). یکی از ويژگی های مجموعه آتشفشانی ارومیه-دختر، تزريق توده های نفوذی بر اثر فاز فشاری اواخر ائوسن و اوایل الیگوسن (فاز تکتونیکی پیرنئن) (آقانباتی، ۱۳۸۳) در ردیف های آتشفشاني-رسوبي به سن ائوسن است. توده نفوذي دهبالا در منتهىاليه جنوب خاوري نقشه ۱/۱۰۰۰۰ دانسفهان (خیارج) (اقلیمی، ۱۳۷۸) و در مرکز نقشه ۱/۲۵۰۰۰ ساوه (نوگلسادات و هوشمندزاده، ۱۹۸۴)، در طولهای جغرافیایی '۴۹ ۴۹۰ تا '۵۵ ۴۹۰ خاوری و عرض های جغرافیایی '۲۹ ۳۵۰ تا '۳۳ ۳۵۰ شمالی قرار دارد. این توده در ردیفهای آتشفشانی- رسوبی ائوسن به سن ائوسن میانی و بالایی تزریق شده و هاله دگرگونی گرمایی کمی در سنگهای میزبان ایجاد کرده است. سنگهای آتشفشانی میزبان این توده بیشتر شامل آندزیتهای پیروکسندار با کمی گدازههای داسیتی تا آندزیتی، سنگهای آذرآواری اسیدی و سنگهای رسوبی شامل آهک نومولیتی است (شکل ۱). انکلاوها با اشکال گرد شده و بیضوی با اندازههای مختلف دو تا ۳۰ سانتیمتر در توده نفوذی دهبالا دیده می شوند. انکلاوهایی با اشکال پیچیده همچون پوسته های لایه لایه شده، اشکال شلیرن و به شدت کشیده شده دیده نمی شوند. سطح تماس آنها با سنگهای میزبان ناگهانی است و بافتی دانه ریز تر از میزبان دارند. انکلاوها دارای رنگی تیره تر نسبت به سنگ های میزبان و بدون هر گونه جهت یافتگی هستند. در حاشيه انكلاوها كانى هاي در شتدانه فلدسپار ديده مي شود.

۴- سنگنگاری

توده نفوذی دوبالا با ترکیب سنگشناسی بیشتر گرانودیوریتی، دانهمتوسط تا دانه درشت، از فازهای اصلی کوارتز، پلاژیو کلاز، فلدسپار پتاسیم، بیوتیت، آمفیبول و کلینو پیروکسن و فازهای فرعی آپاتیت، زیرکن، تیتانیت و کانی کدر تشکیل شده است. بلورهای کوارتز به صورت فازهای بینابینی حضور دارد. بلورهای ارتو کلازهای ماکل دوتایی در اندازه های کوچک تا بزرگ حضور دارند و همچنین ارتو کلازهای درشت و بی شکل با بافت پویی کیلیتیک دارای بلورهای پلاژیو کلاز، آمفیبول و کانی های آپاتیت و کدر دیده می شوند. پلاژیو کلاز با ماکل تکراری و با بافت های غربالی، پویی کیلیتیک و سطوح تحلیلی دیده می شود. کانی های مافیک شامل بیوتیت و آمفیبول و پیروکسن با اندازه ها و شکل های متفاوت هستند. کانی های مافیک به همراه کانی های کدر و اسفن تشکیل لخته های مافیک می دهند.

نوع کانی های تشکیل دهنده گرانو دیوریت ها و انکلاو ها مشابه است اما در انکلاو ها محتوای بلورهای پلاژیو کلاز و اجزای مافیک مانند بیو تیت و هو رنبلند فر اوان تر هستند و کوار تز و فلدسپار پتاسیم کمتر دیده می شوند. اندازه کانی ها در انکلاو ها چندین برابر از گرانیتوییدهای میزبان کوچک تر است. انکلاو ها در زیر میکرو سکوپ بافت گرانولار تا میکرو گرانولار دارند. حاشیه انجماد سریع در همبری برخی از انکلاو ها با سنگ میزبان مشهود است؛ به گونه ای که در نزدیکی میزبان دانه های انکلاو و میزبان، و به سوی مرکز انکلاو درشت تر می شوند. در سطح تماس میان انکلاو و میزبان، بلورهای فلد سپاری دیده می شوند که نیمی از آنها درون انکلاو و نیم دیگر شان درون سنگ میزبان حضور دارد. بلورهای کوار تز یا به صورت فازهای بینابینی و یا بلورهای

بزرگ خورده شده دیده می شوند که توسط کانی های زود متبلور شده دربر گرفته شده اند؛ همچون بیوتیت های ریزدانه که بیشتر نیز کلریتی شده اند (کوارتز اوسلی). بلورهای درشت ارتوکلاز با بافت پویی کیلیتیک دیده می شوند. بلورهای پلاژیوکلاز یا به صورت درشت بلورهایی با سطوح تحلیلی و بافت غربالی دیده می شوند و یا به صورت بلورهای ریز کشیده در زمینه قرار دارند. کانی های مافیک در انکلاوها شامل هورنبلند، بیوتیت و پیروکسن های اورالیتی است. تمرکز بالاتری از کانی های فرعی همچون اسفن و آپاتیت در انکلاوها نسبت به سنگ های میزبان دیده می شود. آپاتیت معمول ترین کانی فرعی در بیشتر انکلاوهاست. این کانی به صورت بلورهای سوزنی شکل در انکلاوها و با فراوانی زیادتر نسبت به گرانو دیوریت های میزبان دیده می شود؛ اما در گرانو دیوریت ها به صورت بلورهای منشوری و ستبر حضور دارند.

مشاهدات سنگ نگاری نشان می دهند که انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک، گلبولهایی از ماگمای مافیک هستند که پس از قرارگیری در ماگمای فلسیک میزبان بهطور اولیه سریع سرد و متبلور شدهاند. حضور بافتهای عدم تعادل همچون بافتهای پویی کیلیتیک در مگاکریستهای فلدسپار، حضور پلاژیو کلازهای با کوچک تکه تکه در پلاژیو کلازهای بزرگ، لختههای مافیک، پلاژیو کلازهایی با بافت غربالی، زونینگ ترکیبی و سطوح تحلیلی، بیوتیتهای خورده شده در هر دو زوج انکلاو و میزبان و سوزنهای آپاتیت و کوارتزهای اوسلی در انکلاوها به عنوان تغییرات شیمیایی و یا گرمایی مذاب در طی رشد بلور و شواهدی از رخداد اختلاط ماگمایی به شمار می دوند (Baxter and Feely, 2002; Grogan and Reavy, 2002).

۵- ویژگیهای ژئوشیمیایی

بر پایه نمودار R1-R2) ایشتر در قلمرو گرانودیوریتها، و انکلاوهای میکرو گرانولار (SiO₂=۶۴/۲-۶۶/۹) بیشتر در قلمرو گرانودیوریتها، و انکلاوهای میکرو گرانولار با ترکیب مافیک – حدواسط SiO₂=۵۲/۸–۵۸/۲) دیوریت، مافیک – حدواسط SiO₂=۵۲/۸–۵۸/۲) دیوریت ها، و انکلاوهای میکرو گرانولار (SiO₂=۶۴/۲–۶۶/۹) دیوریت، و گابرودیوریت جانمایی می شوند (شکل ۳). گرانودیوریتها دارای معتوای متغیری از ($(-1/4)^{-1/4}$) (SiO₂=۵۲/۸–۵۸/۲) دیوریت ها، و انکلاوها دارای ($(-1/4)^{-1/4}$) (SiO₂=۵۲/۸–۵/۹) ($(-1/4)^{-1/4}$)) ($(-1/4)^{-1/4}$) ($(-1/4)^{-1/4}$)) ($(-1/4)^{-1/4}$) ($(-1/4)^{-1/4}$)) ($(-1/4)^{-1/4}$) ($(-1/4)^{-1/4}$)) ($(-1/4)^{-1/4}$)) ($(-1/4)^{-1/4}$) ($(-1/4)^{-1/4}$)) ($(-1/4)^{-1$

تفاوت ژئوشیمیایی آشکاری میان انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک (MMES) و گرانودیوریتهای میزبان در نمودارهای تغییرات سیلیس دیده می شود. گرایش های خطی برای اکسیدهای عناصر اصلی انکلاوها و میزبان با یک شکاف ترکیبی مشخص شده است. در انکلاوهای مافیک محتوای Al₂O₃ ،Al₂O₃ ,Al₂O₅ ،MaO و MnO و CaO بالاتر از سنگهای میزبان و محتوای K₂O و SiO پایین تر است (شکل ۴).

در الگوهای تغییرات عناصر فرعی محتوای Nb ، Y ،Sr و V در انکلاوها نسبت به گرانودیوریتها بالاتر است (شکل ۵). روندهای غیرخطی برای برخی عناصر فرعی می تواند توسط حرکات آشفته (غیرخطی) نیز تولید شود (;Slaby et al., 2011).

گرانودیوریتهای میزبان در الگوهای عناصر خاکی کمیاب بهنجار شده با کندریت (Boynton, 1984)، یک الگوی مقعر با تفریق شدگی متوسط در REE و غنی شدگی در REES، یک الگوی مقعر با تفریق شدگی متوسط در (La/Yb) الگوی عناصر خاکی کمیاب در انکلاوهای مافیک نیز به صورت مقعر متوسط دیده می شود (La/Yb) n =۴/۸–۷). گرانودیوریتهای میزبان و انکلاوهای مافیک محتوای بالایی از (La/Yb) REE دارند و غنی شدگی نسبی از REES نشان می دهند. غنی شدگی REE انکلاوها نسبت به سنگهای میزبان بیشتر است. انکلاوها با مقادیر بالاتر (REE(t) = ۱/۳۳/۲۱)) نسبت به سنگهای توده مشخص شدهاند ((Gd/Yb)n=1/۳-۱/۵)) نسبت به

کی کی کوچلان

سنگهای توده (۱/۳۸–۱/۱۹ (Gd/Yb))) غنی شدگی بیشتری نشان میدهند. هم انکلاوها و هم سنگهای میزبان الگوی مسطح و تفریق نشده عناصر خاکی کمیاب سنگین دارند (شکل ۶–الف).

در الگوی عناصر فرعی بهنجار شده با ترکیب گوشته اولیه (Sun and McDonugh, 1989)، گرانودیوریتهای و انکلاوها از LILE غنی شدگی و از HFSE تهی شدگی نشان می دهند. گرانودیوریتها بی هنجاری منفی متوسط P، Ti ، G و Ba دارند؛ اما انکلاوها دارای الگوی ویژهای هستند، آنها از عناصر ho، Ti ، P، Nb، Clu، Sm، Ti ، P نسبت به سنگهای توده غنی شدگی و از عناصر Ba و Z نسبت به سنگهای توده تهی شدگی نشان می دهند (شکل ۶– ب).

۶- انتشار و تبادل شیمیایی

در این بخش با توجه به قرارگیری انکلاوها درون سنگهای گرانودیوریتی میزبان، احتمال انجام تبادلات شیمیایی میان ماگماهای سازنده این دو بخش مورد بررسی قرار می گیرد. انتشار اتمها یا مولکولها یک فرایند خود به خود است که به دلیل تمرکزهای متفاوت محتوای انرژی یا ترکیب شیمیایی در فازهای جامد، مايع و گاز رخ مىدهد (Best, 1982). بهطور كلى، انتشار از محلى با انرژى و یا غلظت زیاد به سوی محلی با انرژی و یا غلظت کمتر است. انتشار هر اتم یا مولکول نه تنها به غلظت خود آنها بلکه به غلظت دیگر اجزای سامانه وابسته است (Bindeman and Davis, 1999). در سامانه های آذرین دو فرایند اصلی برای تبادلات شیمیایی معرفی شده است: ۱) مهاجرت مواد فرار و سیال از جز فلسیک به جز مافیک (Wiebe, 1973; Vernon, 1983) که این امر سبب کاهش گرانروی جزو مافیک و در نتیجه افزایش نرخ انتشار می شود (Watson, 1981)؛ ۲) انتشار عناصر به دلیل تفاوت تركيب دو محيط (Vogel et al., 1984; Kouchi and Sunagawa, 1985). تجزيههای عناصر اصلی و كمیاب نشان میدهد كه تبادل عنصری میان انكلاوها و سنگهای میزبان رخ داده است. فرایند انتشار شیمیایی به دلیل تبادلات گرمایی، مکانیکی و انجام واکنش های شیمیایی میان ماگماهای مافیک و فلسیک همسن روی میدهد. تبادل گرمایی بسیار سریعتر از تبادل مکانیکی یا شیمیایی رفتار میکند (Barbarin and Didier, 1992). تبادل شیمیایی بیشتر پس از تعادل گرمایی روی میدهد زیرا نرخ انتشار گرمایی در مذابهای سیلیکاتی بیشتر سه تا پنج برابر بزرگختر از انتشار شیمیایی است (Fernandez and Barbarin, 1991;) .(Barbarin and Didier, 1992

گرانودیوریت ها و انکلاوهای دهبالا از دید فراوانی برخی عناصر اصلی با یکدیگر متفاوتند. فراوانی عناصر فرعی نیز در انکلاوها یا بیشتر از سنگ میزبان و یا مشابه با آن است. عناصر فرعی در انکلاوها و گرانودیوریت ها روندهای تا حدودی یکسان در الگوهای بهنجار شده با گوشته اولیه نشان می دهند. تشابه در ترکیب برخی عناصر کمیاب میان انکلاوها و میزبان ناشی از انتشار و تعادل دوباره نسبی، به عنوان یک نتیجه طبیعی از مدل اختلاط/آمیختگی است (2012, Zhao et al. 2011; Zhao et al. 2012). درجه تعادل ژئوشیمیایی معمولاً تابع زمان است؛ به گونهای که اگر زمان برای اختلاط ناکافی باشد، سامانه به همگنی ژئوشیمیایی نمی رسد (Lesher, 1990). مطالعات تجربی شواهدی برای انتشار SI و آلکالی ها از جزو فلسیک به مافیک فراهم کرده است، اما برای انتشار عناصر Mg و آکالی ها از جزو فلسیک به مافیک فراهم کرده است، است (Johneston and Wyllie, 1988). این مهاجرت در فاصلههای خیلی کوتاه در راه قطعهقطعه شدن جز مافیک رخ می دهد، افزایش سطح تماس میان دو جزو، از راه قطعهقطعه شدن جز مافیک در جز فلسیک سبب افزایش تبادلات شیمیایی می شود راه قطعهقطعه شدن جز مافیک در جز فلسیک سبب افزایش تبادلات شیمیایی می شود (Gamble, 1979; Kouchi and Sunagawa, 1985).

رفتار ژئوشیمیایی عناصر طی اختلاط ماگمایی بهطور قابل ملاحظهای متفاوت است (Lesher, 1990). عناصر اصلی در مذاب سیلیکاتی اجزای تشکیل دهنده شبکه (بیشتر بهصورت تتراهدرال) هستند؛ بنابراین انتشار و همگن شدگی در طی اختلاط ماگمایی برای عناصر اصلی مشکل است؛ با این حال عناصر فرعی اجزای بدون

شبکه هستند که می توانند به آسانی فعالیت کنند و پس از اختلاط به سرعت به سوی همگن شدگی پیش روند. مرسوم ترین انتقال عناصر اصلی از ماگمای فلسیک میزبان به انکلاوهای ماگمایی مافیک، انتقال آلکالی ها یعنی عناصر K و Na است. دلیل اصلی برای حرکت انتشاری سریع آلکالی ها به عنوان عناصر اصلی تشکیل دهنده شبکه، بار الکتریکی پایین آنهاست (۱+). هر عنصر با شعاع اتمی و بار الکتریکی بزرگتر، ضریب انتشار کمتری دارد (Rolinson, 1993). با این وجود محتوای پایین تر O₂X در انکلاوها نسبت به میزبان بیانگر انتشار ضعیف V₂X از ماگمای فلسیک به ماگمای مافیک است (Vallo و سبب کند شدن فرایند تبادل آلکالی ها می شود (1997, 1994).

انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک در سراسر جهان نسبت به سنگ های میزبانشان REE و به ویژه HREE بیشتری دارند و تفریق ضعیف تری از LREE/HREE نشان می دهند (Barbarin, 1991). محتوای بالاتر HREE در انکلاوها شاید به دلیل تمر کز بیشتر کانی های فرعی باشد. محتوای بالاتر REE در انکلاوها می تواند نتیجه مهاجرت این عناصر از میزبان فلسیک باشد که سبب تبلور فراوان کانی های فرعی میزبان REE (زیر کن و اسفن) می شود (Sawka, 1988). کارهای تجربی نشان می دهد که مواد فرار، Nb ، Zr ، REB در طی واکنش ماگمایی مافیک فلسیک به منظور کاهش فعالیت به سوی ترکیب مافیک تر مهاجرت می کنند نتیجه تبادل شیمیایی میان ماگماهای مشتق از گوشته و ماگمای میزبان پیرامون آنهاست (Rado et al., 2003; Yang et al., 2007). انکلاوها دارای مقادیر میزبان هستند؛ باباراین چنین تغییرات شیمی بیان می کند که دو عضو پایانی به عنوان میزبان هستد؛ باباراین چنین تغییرات شیمی بیان می کند که دو عضو پایانی به عنوان اعضای اصلی برای پیدایش انکلاو و سنگهای میزبان هیبرید خود واکنش داده اند (Barbarin and Didier, 1992; Wiebe et al., 1997; Perugini et al., 2003)

فرایندهای هیبریداسیون در انکلاوها انتشار شیمیایی را هدایت می کند. انتشار عناصر اصلی میان ماگمای مافیک و فلسیک در کل تمایل به سوی تعادل ترکیبی دارد (Debon, 1991). انکلاوها از گرانودیوریتهای دهبالا شواهدی برای تبادل شیمیایی نشان میدهند که بیشتر مربوط به هیبریداسیون ناشی از آمیختگی است. در نمودارهای هارکر، ارتباط منفی میان SiO₂ و برخی اکسیدهای اصلی دیده می شود (Fe₂O₃, MgO, MnO, CaO, TiO₂, P₂O₅).

بر پایه ویژگیهای ژئوشیمیایی انکلاوها، می توان سه مرحله هیبریداسیون را با توجه به محتوای سیلیس انکلاوها (Tindle, 1991) شناسایی کرد:

– انکلاوهای با کمترین هیبریدشدگی که با محتوای SiO₂ کمتر از % wt ۵۵ مشخص می شوند (نمونه با شماره DA5).

– انکلاوهای با کمی هیبریدشدگی که با محتوای SiO₂ نزدیک به %wt ۵۶ wt مشخص میشوند (نمونهها با شماره DA40، DA41 و DA43).

– انکلاوهای با هیبریدشدگی متوسط که با محتوای SiO₂ نزدیک به %۵۸ wt مشخص می شوند (نمونه با شماره DA42).

انکلاوهای موجود در گرانودیوریتهای دهبالا عموما در مرحله ۲ هستند. آنها کمی هیبریدشدگی با سنگهای فلسیک میزبان را تجربه کردهاند.

مرحله ۱ سرد شدن سریع انکلاوها را نشان میدهد؛ بنابراین ترکیب این انکلاوها به منبع مافیک نزدیکتر است. مرحله ۲ و ۳ سرد شدن کندتر انکلاوها را نمایش میدهد بنابراین انکلاوها در اثر تبادل شیمی با ماگمای فلسیک کمی تغییر ترکیب دادهاند.

محتوای غنی تر Al₂O₃,TiO₂eMgO و Fe₂O₃(t) انکلاوها نسبت به میزبان نشاندهنده این است که این عناصر به اندازه کافی میان ماگماهای مافیک و اسیدی میزبان تبادل نشدهاند. بنابراین تبادل ناکامل برخی عناصر اصلی میان انکلاو و میزبان، نشانه سرد شدن سریع ماگماهای مخلوط شده و ناکافی بودن زمان برای انجام تبادلات بوده است.

ULojeok

۷- اندازه گیری ابعاد فرکتال انکلاوها در توده نفوذی ده بالا

انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک در گرانودیوریتهای دوبالا به اشکال گرد و بیضوی با اندازههای میان ۲ تا ۳۰ سانتیمتر دیده می شوند. تغییرات ریختسنجی در انکلاوها متأثر از میزان آمیختگی و جریان ماگمایی است؛ بنابراین پیشنهاد می شود که شکل انکلاوها به شدت تابع حرکات خطی تا آشفته حاصل از بر هم کنش ماگماهای مافیک و فلسیک در مخازن ماگمایی باشد (;Kumar et al., 1988 در مخزن ماگمایی می شوند، عامل پراکنده شدن انکلاوها در ماگمای میزبان هستند در مخزن ماگمایی می شوند، عامل پراکنده شدن انکلاوها در ماگمای میزبان ناهموار یا نامنظم است. این ناهمگنی شکلی در مرز میان میزبان و انکلاو به عنوان ساختارهای فرکتال قابل اندازه گیری است. اما باید توجه داشت که نتایج این اندازه گیریها به شدت به تشخیص دقیق مرز میان انکلاو و میزبان و استه است.

از سطح دوبعدی ۲۴ نمونه انکلاو برای تصویر کردن سطح تماس میان انکلاوها و میزبان عکس گرفته شد. این تصاویر با استفاده از نرمافزار ImageJ به تصاویر دوتایی (Binary) تبدیل و در این تصاویر دوتایی انکلاوها و میزبان توسط پیکسل های سیاه و سفید از یک دیگر تفکیک شدند. برای برآورد و کاهش خطا، فرایند پیدا کردن مرز دقیق میان انکلاو و میزبان چندین بار تکرار شد. پیچیدگیهای ریخت شناسی انکلاوها از روی بعد فرکتال آنها برآورد شده است (Mandelbrot, 1989).

بعد فرکتال انکلاوها به روش شمارش مربعی (Box-Counting) به دست می آید (_{box})؛ به این صورت که روی هر تصویر دوتایی سیاه و سفید، سکانسی از شبکههای مربعی شفاف با اندازههای متفاوت (r) قرار می گیرد و تعداد مربع هایی (N) که حاوی مرز بین دو محیط است شمارش می شود (N= r-D_{box}).

الگوهای فرکتال انکلاوها توسط روش شمارش مربع و با استفاده از فرمول زیر به دست آمده است (Mandelbrot, 1982):

 $Log(N) = -D_{box} + Log(r)$

شیب خط نمودار (N) Log (r در برابر (r) Log (r) برابر $D_{box} - D$ است. همان گونه که در شکل ۷ دیده می شود از تصویر A تا C به ترتیب مقادیر D_{box} انکلاوها کاهش می یابد. کاهش بعد فرکتال انکلاوها با کاهش پیچیدگی های ریخت شناسی انکلاوها همراه است. مقادیر D_{box} انکلاوها در ۲۴ نمونه میان ۱/۱۴ تا ۱/۲۹ متغیر (جدول ۳) و در نمودار ستونی مد آن ۱/۲۹ است (شکل ۸).

در طی اختلاط ماگمایی دو منطقه ساکن و فعال به وجود میآید (Perugini et al., 2003). با توجه به اینکه انکلاوهای ماگمایی در مناطق ساکنی تشکیل میشوند که تبادلات شیمیایی کمتری دارند؛ عناصر نمیتوانند به اندازه کافی میان ماگمای مافیک انکلاو و ماگمای اسیدی میزبان مبادله شوند. بنابراین آنها نماینده ترکیب ماگمای مافیک اولیه هستند (ماگمای مافیکی که در فرایند اختلاط شرکت كرده است) (Perugini et al., 2003). البته با گذشت زمان، انكلاوها به تدريج تركيب اوليه خود را از دست مي دهند، زيرا تركيب انكلاوها در اثر تبادل شيميايي تغيير مي كند. حضور بلورهای متعلق به ماگمای میزبان (مگاکریستهای فلدسپار پتاسیم و کوارتزهای اوسلی) در ماگمای انکلاوها و همچنین حضور بلورهای فلدسپار پتاسیمی که نیمی از آنها درون انکلاو و نیم دیگرشان در میزبان قرار دارند؛ در کنار تبدیل شدن فاز پیرو کسن به فازهای فرومنیزین آبدار مانند آمفیبول و بیوتیت، پیشنهاد می کند که در طی اختلاط ماگمایی، سیال ها از ماگمای فلسیک میزبان به ماگمای مافیک مهاجرت کردهاند (-Ku mar, 2010). فاز سیال حاصل از ذوب بخشی یا ذوب کامل کانی های موجود در ماگمای فلسيک مي تواند سبب آلودگي و رقيق شدن ماگماهاي انكلاو با ماگماي فلسيک شود (Perugini et al., 2003; Perugini and Poli, 2004). در واقع انكلاوهاي ميكرو گرانولار مافيک، بخش هايي از ماگماي مافيک هستند که دستخوش در جات متفاوتي از اختلاط با ماگمای میزبان شدهاند و از آنجا که با شدت گیری میزان اختلاط ماگمایی از بعد فركتال انكلاوها كاسته مي شود، بنابراين كاهش بعد فركتال انكلاوها همراه با كاهش پیچیدگیهای ریختشناسی آنها بازتابی از آلودگی بیشتر ماگمای انکلاوها با ماگمای

اسیدی به شمار میرود (Perugini et al., 1999). بنابراین هر چه سطح تماس میان انکلاو و میزبان نامنظم تر و یا به عبارتی بعد فر کتال انکلاوها بیشتر باشد، میزان اختلاط میان ماگماهای مافیک و فلسیک کمتر خواهد بود. بر عکس هر چه سطح تماس میان انکلاو و میزبان منظم تر باشد، بعد فر کتال انکلاوها کاهش مییابد و نشاندهنده درجه بالای اختلاط ماگماهای مافیک و فلسیک خواهد بود. همان گونه که در شکل A ملاحظه می شود، افزایش پیچیدگی ریخت شناسی در انکلاوها، سبب افزایش بعد فرکتال می شود و نزدیک تر بودن ترکیب آن به عضو انتهایی مافیک (ماگماهای حاصل ابعاد فرکتال می کند. با توجه به اینکه بیشتر انکلاوها در توده نفوذی دهبالا با مستند، می توانی نتیجه گرفت که ترکیب انکلاوها در توده نفوذی دهبالا با گوشته نزدیک تر است و کمی آمیختگی با ماگمای فلسیک را بیان می کند. دادههای ژئوشیمیایی نیز تأیید می کنند که انکلاوها در توده نفوذی دهبالا به ترکیب دادند و کمی آمیختگی با ماگمای فلسیک را بیان می کند. دادههای

8- گرانروی

گرانروی مذاب های سیلیکاتی چگونگی جابه جایی و انتقال ماگماها را کنترل می کند. از ادغام نتایج آنالیز فرکتال و آزمایش های دینامیک سیال ها، معلوم شده است که هر چه همبری میان دو مذاب فلسیک و مافیک ناهموارتر باشد (بعد فرکتال انکلاوها بیشتر باشد)، اختلاف گرانروی میان دو محیط بیشتر است (Perugini and Poli, 2005). بر همین اساس رابطه تجربی زیر برای برقراری ارتباط میان پیچیدگی ریختشناسی همبری میان دو سیال با گرانروی سنگ میزبان و انکلاو (VR) معرفی شده است (2005)

 $Log(VR) = 0.013* e3.34*D_{box}$

این رابطه تجربی برای دو سیالی برقرار می شود که در هنگام فرایند اختلاط در کنار هم قرار می گیرند و نشان می دهد که افزایش پیچیدگی ریخت شناسی در محل همبری دو سیال، بیانگر افزایش اختلاف گرانروی میان دو محیط است (Albert et al., 2014). شرط استفاده از این رابطه در محیط های ماگماهایی آن است که در هنگام اختلاط، ماگماها تبلور چندانی را پشت سر نگذاشته باشند و بتوان آنها را به عنوان سیال در نظر گرفت. در این پژوهش بر پایه رابطه بالا و با استفاده از بعد فرکتال ریخت شناسی انکلاوها، نسبت گرانروی میزبان به انکلاو، میان ۱۹۵۰ تا ۱۹۹۰ به دست آمده است (جدول ۳) و همان گونه که در شکل ۹ دیده می شود، در نمودار ستونی، مد ۹۶، را نشان می دهد.

اطلاعات شکل ۱۰ تأکید دارد که میان ابعاد فرکتال انکلاوها و لگاریتم نسبت گرانروی رابطه مستقیم وجود دارد. هنگامی که اختلاف گرانروی افزایش می یابد، پیچیدگیهای سطح تماس نیز افزایش می یابد (افزایش بعد فرکتال) که این امر نشانگر اختلاط کمتر ماگمای مافیک با ماگمای فلسیک است و نشان می دهد که ترکیب انکلاو به عضو انتهایی مافیک نزدیک تر است. البته در صورتی که فرایند انتشار و آمیختگی ادامه پیدا کند، در پایان منطقه اختلاط همگن تر می شود و در پی آن لگاریتم اختلاف گرانروی کاهش می یابد و انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک در می شوند (2014, ماله بیشتر شکلهای گرد شده و بیضوی نشان می دهند و انکلاوهای با اشکال پیچیده همچون پوستههای لایه لایه شده، شکلهای شلیرن و به شدت کشیده شده دیده نمی شوند، این مسئله پیشنهاد می دهد که اثرات آمیختگی ماگمایی (اختلاط مکانیکی) روی انکلاوها و گرانودیوریتهای میزبان به نسبت ضعیف بوده است (Barbarin, 2005; Farner et al., 2014).

۹- نتیجهگیری

حضور بافتهای غربالی و سطوح تحلیلی در درشتبلورهای پلاژیوکلاز، کوارتزهای اوسلی، درشتبلورهای فلدسپار پتاسیم همراه با بافت پویی کیلیتیک

المانية

و وجود بلورهای فلدسپاری که نیمی از آنها درون انکلاو و نیمی دیگر درون میزبان قرار گرفتهاند، همگی گویای این حقیقت هستند که انکلاوها بر اثر ورود ماگمای مافیک پر دما به درون ماگمای اسیدی سردتر و اختلاط آنها ایجاد شدهاند (Baxter and Feely, 2002).

گرانودیوریتها و انکلاوهای دهبالا از دید محتوای برخی عناصر اصلی و فرعی با یکدیگر متفاوتند و از دید برخی عناصر نیز با هم شباهتهایی نشان می دهند. همانندی در ترکیب برخی عناصر میان انکلاوها و میزبان ناشی از انتشار و تعادل دوباره نسبی، به عنوان یک نتیجه طبیعی از مدل اختلاط/ آمیختگی مورد بحث قرار گرفته است و شواهد ژئوشیمیایی مطرح شده در این پژوهش نیز در تأیید دادههای سنگننگاری، همگی نشان از رخداد اختلاط ماگمایی میان دو ماگمای مافیک و فلسیک سازنده انکلاوها و میزبان دارند.

محتوای سیلیس در بیشتر انکلاوها نزدیک ۵۶ درصد است؛ که این امر نشان میدهد انکلاوها با ترکیب نزدیک به مذابهای مشتق از گوشته، کمی آمیختگی با مذابهای حاصل از پوسته را در خود ثبت کردهاند. از سوی دیگر تجزیه و تحلیل

بعد فرکتال انکلاوهای میکرو گرانولار مافیک در توده نفوذی دهبالا نشان می دهد که بیشتر انکلاوها با ابعاد فرکتال بالا مشخص می شوند (۱/۲۹=DD. مقادیر ابعاد فرکتال انکلاوها با نسبت لگاریتم گرانروی ماگمای فلسیک میزبان به ماگمای انکلاو، رابطه مستقیم دارد. هر چه شدت اختلاط ماگمای مافیک با ماگمای فلسیک کمتر باشد، بعد فرکتال انکلاوها و در نتیجه نسبت لگاریتم گرانروی ماگمای فلسیک میزبان به ماگمای انکلاوها با مقادیر بالای ابعاد فرکتال در توده نفوذی ده بالا، محتوای سیلس می یابد). انکلاوها با مقادیر بالای ابعاد فرکتال در توده نفوذی ده بالا، محتوای سیلس نزدیک به ۵۶ درصد و همچنین با اختلاف گرانروی زیاد نسبت به ماگمای میزبان، به ترکیب گوشته نزدیک هستند و این امر نشان می دهد که کمی آمیختگی با ماگمای میزبان را تجربه کردهاند.

بنابراین نتایج دادههای سنگنگاری و ژئوشیمیایی و بعد فرکتال انکلاوها نشان میدهد که انکلاوها و سنگهای توده از دو ماگمای متفاوت منشا گرفتهاند؛ اما اختلاط و تبادل شیمیایی میان ماگماهای فلسیک و مافیک تا حدی سبب تعدیل اختلافات ژئوشیمیایی میان انکلاوها و سنگهای میزبان شده است.

شکل ۱-نقشه ساده زمین شناسی منطقه دوبالا در جنوب باختر بویینزهرا، بر گرفته از نقشه ۱/۱۰۰۰۰ دانسفهان (اقلیمی، ۱۳۷۸). محل برداشت نمونه ها با ستاره ها زرد رنگ مشخص شده است.

شکل ۲- الف و ب) تصاویر صحرایی گرانودیوریت ها و انکلاوهای دهبالا؛ پ) مرز میان انکلاو و گرانودیوریت میزبان (XPL)؛ ت) بلورهای بیوتیت و درشت بلور کوارتز که توسط هاله ای از بیوتیت های ریز کلریتی شده دربر گرفته شدهاند (PPL)؛ ث) درشت بلور پلاژیو کلاز با زونینگ ترکیبی و سطوح تحلیلی (XPL)؛ ج) بلور ارتو کلاز با بافت پویی کیلیتیک در زمینه انکلاو (XPL) (PI) (پلاژیو کلاز؛ Bt؛ بیوتیت؛ Cr: ارتو کلاز؛ Qz: کوارتز) (Kretz, 1983).

شکل ۳- ردهبندی و نام گذاری سنگ،های توده نفوذی ده بالا بر پایه نمودار De la Roche et al., 1980) R1-R2). مثلث سبز واحد اسیدی و لوزی بنفش انکلاوها را نشان میدهد.

شکل ۴- موقعیت گرانودیوریتهاو انکلاوهای دهبالا روی نمودارهای تغییرات عناصر اصلی (بر پایه درصد وزنی).

شکل ۵- نمودارهای هار کر برخی از عناصر فرعی (بر حسب ppm) در گرانودیوریتها و انکلاوهای دهبالا.

. شكل ۶- الف) الگوى عناصر خاكى كمياب بهنجار شده با كندريت (Boynton, 1984)؛ ب) الگوى عناصر فرعى بهنجار شده با گوشته اوليه (Sun and McDonough, 1989).

شکل ۷- نمونه هایی از انکلاوها و تصاویر همبری آنها با گرانودیوریت های میزبان که برای هر یک، مقادیر بعد فرکتال انکلاوها با نرم افزار ImageJ محاسبه شده (D_{box}) و بهصورت نمودارهای فرکتال رسم شده است.

. شکل ۹- نمودار ستونی فراونی توزیع مقادیر لگاریتم گرانروی (Log (VR سنگ های گرانودیوریتی میزبان و انکلاوها. رده ۱/۹۶ بالاترین فراوانی را نشان میدهد.

شکل ۱۰- نمودار تغییرات ابعاد فرکتال انکلاوها (D_{box}) در برابر نسبت لگاریتم گرانروی (Log (VR برای انکلاوها در گرانودیوریتهای دمبالا.

SAMPLE	DA40	DA41	DA42	DA43	DA1	DA5
wt%						
SiO.	56.5	56.4	4 58.2 55.9		56	52.8
Al.O.	17	16.8	17.05	16.8	17	16.3
Fe.O.(t)	8.78	8.1	8.57	7.9	8.59	9.99
CaO	6.46	6.39	5.23	6.27	5.31	7.08
MgO	3.5	3.53	2.9	3.29	3.52	3.81
Na.O	3.57	3.47	4.36	3.5	3.96	4.17
K.O	2.14	2.42	2.25	2.52	2	1.17
TiO,	0.94	0.91	0.91	1.05	0.99	1.12
MnO	0.23	0.23	0.16	0.19	0.21	0.26
P ₂ O ₅	0.2	0.26	0.23	0.18	0.21	0.17
Cr.O.	<0.01	0.01	<0.01	<0.01	<0.01	0.01
SrO	0.03	0.03	0.02	0.03	0.03	0.03
BaO	0.05	0.06	0.05	0.05	0.06	0.04
LOI	1.03	1.15	1.45	0.89	1.78	1.57
Total	100	99.76	101.4	98.57	99.6	98.5
ppm	100	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	10111		,,,,,,	2010
Pa	294	480	441	169	575	424
	61.6	407 82.1	441	53.8	323	67.5
Cr	10	20	40.4		47	20
	10	2.02	<10 6 01	<10 4 22	2 49	20
Dy	7.54	7.03	5.53	4.22	5.26	6.13
Dy En	1.54	1.22	3.35	4.0	3.20	2.5
EI Fu	4.55	1.05	0.02	1.12	0.05	1.24
Ca	20.2	20.2	19.92	10.3	20.8	22.6
Gd	7 49	7 22	5.62	4 99	5 44	6.2
Hf	3	37	3.02	3.4	3.6	2.4
Ho	1 49	1 48	1.09	0.99	1.05	1 22
La	29.1	44.6	23.2	28.3	22.5	31.7
Lu	0.69	0.65	0.48	0.46	0.5	0.53
Nh	28.3	30	23.1	27.8	29.7	35.2
Nd	30.7	35	23.6	23.4	22.7	30.1
Pr	7.68	9.39	5.91	6.24	5.81	7.77
Rb	97.3	95.6	137	110	107	61.5
Sm	7.26	7.21	5.31	4.76	4.91	6.29
Sn	4	4	4	3	3	5
Sr	305	318	241	312	303	332
Та	1.9	1.8	1.5	2	1.8	2.3
Tb	1.23	1.16	0.9	0.77	0.88	0.97
Th	12.5	10.95	11.05	11.25	9.18	9.63
Tm	0.65	0.62	0.45	0.43	0.44	0.57
U	3.65	2.91	2.68	2.3	2.36	2.17
V	183	162	152	189	170	246
W	264	184	281	409	382	261
Y	42.2	42.7	33.4	29.1	30.9	35.8
Yb	4	4.27	3.25	2.89	3.15	3.64
Zr	86	120	116	123	130	86
REE	176	216.2	136	146.5	132	176
Eu/Eu*	0.47	0.44	0.51	0.7	0.56	0.61

جدول ۱ – نتایج ژئوشیمیایی عناصر اصلی و فرعی و خاکی کمیاب انکلاوهای میکروگرانولار مافیک در گرانودیوریتهای دمبالا.

SAMPLE	DG2	DG3	DG8	DG9	DG10	DG11	DG12	DG13	DG16	DG18
wt%										
SiO2	67	65	65	64	65.5	64.8	65.6	66.6	66.1	66.7
Al ₂ O ₃	15	16	16	16	15.95	16	15.7	15.9	15.6	15.5
Fe ₂ O ₃ ^(t)	4.5	4.9	5.1	5.3	4.68	4.89	4.43	4.66	4.28	4.02
CaO	3.7	4.1	4.1	4.2	3.83	4.15	3.88	3.84	3.55	3.44
MgO	1.5	1.7	1.9	2	1.75	1.89	1.55	1.72	1.57	1.41
Na,O	3.2	3.2	3.2	3.2	3.32	3.22	3.06	3.31	3.14	3.33
K,O	3.8	3.8	3.5	3.4	3.75	3.54	4	3.72	3.86	4.01
TiO,	0.5	0.6	0.6	0.6	0.6	0.61	0.54	0.58	0.53	0.51
MnO	0.1	0.1	0.1	0.1	0.11	0.12	0.12	0.1	0.09	0.09
P,O,	0.1	0.1	0.2	0.2	0.13	0.16	0.12	0.15	0.13	0.12
Cr,O ₃	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01
SrO	0	0	0	0	0.02	0.03	0.03	0.03	0.03	0.02
BaO	0.1	0.1	0.1	0.1	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.07
LOI	0.7	0.9	1.3	1.2	1.02	1.03	1.8	0.87	1.03	1.13
Total	100	100	101	100	100.7	101	101	102	99.9	100
ppm										
Ba	595	681	690	622	695	625	695	684	686	591
Ce	52	58	52	52	49.7	50.5	56.9	56.8	52.7	68.7
Cr	<10	<10	10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10
Cs	4	3.5	2.7	2.7	4.48	3.37	4.67	4.39	3.02	2.61
Dv	3.9	4.2	3.8	3.6	3.95	3.69	3.86	4.19	3.92	3.36
Er	2.5	2.9	2.6	2.3	2.38	2.19	2.55	2.58	2.38	2.1
Eu	0.9	0.9	1	1	0.92	1	0.94	0.91	0.87	0.83
Ga	16	17	17	17	16.1	15.4	16.2	16.6	15.5	15.6
Gd	4	4.6	4.1	3.9	3.7	3.99	3.89	4.2	3.93	3.61
Hf	5.2	5.3	4.8	5.1	4.9	5.5	4.8	5.5	4.9	4.1
Но	0.8	0.9	0.9	0.7	0.77	0.76	0.79	0.88	0.81	0.72
La	29	32	28	29	27.1	27.9	31.7	32.4	28.8	38.1
Lu	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	0.39	0.4	0.44	0.4	0.39
Nb	19	21	20	21	22.1	19.4	18.1	20.3	18.5	23.6
Nd	22	23	21	21	20.7	20.9	22.2	22.7	20.9	23.8
Pr	5.9	6.4	5.8	5.8	5.54	5.53	6.08	6.25	5.85	6.81
Rb	130	134	118	114	134.5	121	138	133	137	155
Sm	4.3	4.7	4.3	4.1	4.09	3.8	4.05	4.27	4.06	3.98
Sn	2	2	12	2	2	2	3	2	2	19
Sr	251	276	295	284	267	275	282	277	266	236
Та	1.7	1.8	2	1.7	1.6	1.6	1.5	1.7	1.7	2.3
Tb	0.7	0.7	0.6	0.6	0.61	0.62	0.66	0.68	0.62	0.57
Th	16	17	12	13	12.65	11.1	12.8	14.7	15.6	15.5
Tm	0.3	0.4	0.4	0.3	0.34	0.32	0.35	0.36	0.37	0.33
U	3.3	3.8	2.6	2.6	3.02	2.69	2.52	3.57	3.06	2.74
V	75	91	97	102	87	86	81	84	80	74
W	495	433	734	415	363	445	628	424	639	891
Y	24	27	23	23	23.4	22.3	23.5	24.9	24.7	21.1
Yb	2.3	2.7	2.6	2.4	2.4	2.39	2.39	2.69	2.65	2.4
Zr	187	191	178	191	194	197	177	203	180	166
REE	129	142	127	127	122.6	124	137	139	128	156
Eu/Eu*	0.7	0.6	0.7	0.7	0.72	0.79	0.72	0.66	0.67	0.67

جدول ۲- نتایج ژئوشیمیایی عناصر اصلی و فرعی و خاکی کمیاب گرانودیوریت.های دهبالا.

	اوت هستند) .										متفاوت هستند
sample	C2	C3	C4	C6	C8	C12	C16	C32	C64	D _{box}	Log V _R
1	1530	944	679	412	296	179	128	52	22	1.224	0.77
2	935	538	395	225	162	99	68	31	14	1.212	0.74
3	5239	3223	2247	1401	954	569	390	159	60	1.286	0.95
4	632	412	281	180	131	81	56	23	11	1.183	0.67
5	901	552	376	218	159	93	66	27	12	1.254	0.85
6	1645	1024	698	416	287	173	122	54	25	1.221	0.76
7	2486	1456	999	588	400	240	173	72	30	1.271	0.9
8	2154	1268	891	535	370	210	156	61	24	1.292	0.97
9	2122	1244	880	510	348	205	143	60	24	1.292	0.97
10	3655	2251	1539	947	623	388	250	105	47	1.272	0.9
11	3598	2168	1487	883	604	363	245	103	45	1.273	0.91
12	4281	2602	1825	1080	730	432	293	120	49	1.297	0.98
13	1432	894	643	374	273	161	114	50	21	1.222	0.77
14	1066	635	453	280	202	123	85	39	17	1.19	0.69
15	1243	722	483	279	197	111	85	38	15	1.261	0.87
16	1724	1022	705	415	288	173	115	48	20	1.289	0.96
17	1744	1059	746	441	307	185	130	53	26	1.231	0.79
18	5048	2889	2006	1146	788	465	336	148	57	1.28	0.93
19	826	505	342	205	141	84	62	27	10	1.26	0.87
20	3462	2100	1474	946	678	417	283	118	49	1.223	0.77
21	755	462	320	209	144	88	69	28	12	1.186	0.68
22	934	552	379	238	163	96	71	32	12	1.238	0.81
23	857	515	381	237	161	110	70	33	17	1.144	0.59
24	1099	684	499	311	216	138	97	47	22	1.133	0.57

جدول ۳- نتایج مقادیر بعد فرکتال انکلاوها (D_{box}) و نسبت لگاریتم گرانروی گرانودیوریتها و انکلاوها (Log V_R) در توده نفوذی دهبالا. این مقادیر توسط نرمافزار ImageJ به دست آمده است (مقادیر C2 تا C64 معرف سکانس های مربعی با اندازههای

کتابنگاری

آقانباتی، ع.، ۱۸۸۳ - زمین شناسی ایران، انتشارات سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور، ۶۲۰ص. اقلیمی، ب.، ۱۳۷۸- نقشه زمین شناسی ۱/۱۰۰۰۰ دانسفهان (خیارج)، انتشارات سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور. صفرزاده، ا.، ۱۳۶۶- پتروگرافی و پترولوژی توده نفوذی حاجی آباد، پایان نامه کار شناسی ار شد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران. طباخ شعبانی، ا. ا.، ۱۳۶۹- پتروگرافی و پترولوژی توده های نفوذی جنوب بویین زهرا، پایان نامه کار شناسی ار شد، دانشگاه خوارزمی، کرج. نوگل سادات، ا. ا. و هو شمندزاده، ا.، ۱۹۸۴- نقشه زمین شناسی ۱۰٬۲۵۰۰۰ ساوه، انتشارات سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور.

References

- Agard, P., Omrani, J., Jolivet, L., Whitechurch, H., Vrielynck, B., Spak-man, W., Monié, P., Meyer, B. and Wortel, R., 2011- Zagros orogeny: a subduction-dominated process. Geological Magazine, 148: 692–725.
- Alberta, H., Perugini, D. and Marti, J., 2014- Fractal Analysis of Enclaves as a New Tool for Estimating Rheological Properties of Magmas During Mixing: The Case of Montan a Reventada (Tenerife, Canary Islands). Pure and Applied Geophysics DOI 10.1007/s00024-014-0917-5.
- Baker, D. R., 1990- Chemical inter-diffusion of dacite and rhyolite: anhydrous measurements at 1 atm and 10 kbar, application of transition state theory, and diffusion in zoned magma chambers. Contributions to Mineralogy and Petrology 104: 407–423.
- Barbarin, B. and Didier, J., 1992- Genesis and evolution of mafic microgranular enclaves through various types of interaction between coexisting felsic and mafic magmas. Transactions of the Royal Society of Edinburgh Earth Sciences, 83: 145–153.
- Barbarin, B., 1991- Enclaves of the Mesozoic calc-alkaline granitoids of the Sierra Nevada batholith, California. In: Didier J. and Barbarin B. (Eds.), Enclaves and Granite Petrology, Developments in Petrology, Elsevier, Amsterdam, 13: 135–154.
- Barbarin, B., 2005- Mafic magmatic enclaves and mafic rocks associated with some granitoids of the central Sierra Nevada batholith, California: nature, origin, and relations with the hosts. Lithos, 80: 155–177.

- Baxter, S. and Feely, M., 2002- Magma mixing and mingling textures in granitoids: examples from the Galway Granite, Connemara, Ireland. Mineralogy and petrology, 76: 63-74.
- Berberian, M. and King, G. C. P., 1981- Towards a palaeogeography and tectonic evolution of Iran. Canadian Journal of Earth Sciences, 18: 210-265.
- Best, M., 1982- Igneous and Metamorphic Petrology. Freeman, San Francisco, 630pp.
- Bindeman, I. N. and Davis, A. M., 1999- Convection and redistribution of alkalis and trace elements during the mingling of basaltic and rhyolite melts. Petrology, 7 (1): 99–110.
- Boynton, W. V., 1984- Geochemistry of the rare earth elements: Meteorite studies. In: Rare Earth element geochemistry (Ed. Henderson, P.), Elsevier, Amsterdam, 63-114.
- De Campos, C. P., Perugini, D., Ertel-Ingrisch, W., Dingwell, D. B. and Poli, G., 2011- Enhancement of magma mixing efficiently by chaotic dynamics: an experimental study. Contribution to Mineralogy and Petrology, 161: 863–881.
- De La Roche, H., Leterrier, J., Grande Claude, P. and Marchal, M., 1980- A classification of volcanic and plutonic rocks using R1-R2 diagrams and major element analyses – its relationship and current nomenclature. Chemical Geology, 29: 183-210.
- Debon, F., 1991- Comparative major element chemistry in various "microgranular enclave-plutonic host" pairs. In: Didier J. Barbarin B. (Eds.), Enclaves and Granite Petrology, Developments in Petrology, Elsevier, Amsterdam, 13: 293–312.
- Didier, J. and Barbarin, B., 1991- Enclaves and Granite Petrology, Developments in Petrology, Elsevier, Amsterdam, 13: 625 pp.
- Falcon, N. L., 1974- Outline of Geology of Iranian Makran. Geography Journal, 140: 284-291.
- Farner, M. J., Lee, C. T. A. and Putirka, K. D., 2014- Mafic-felsic magma mixing limited by reactive processes: A case study of biotite-rich rinds on mafic enclaves. Earth planet science letter, 393: 49-50.
- Fernandez, A. N. and Barbarin, B., 1991- Relative rheology of coeval mafic and felsic magmas: nature of resulting interaction processes. Shape and mineral fabrics of microangular enclaves. In: Didier J. Barbarin B. (Eds.), Enclaves and Granite Petrology, Developments in Petrology, Elsevier, Amsterdam, 13: 19–23.
- Gamble, J. A., 1979- Some relationships between coexisting granitic and basaltic magmas and the genesis of hybrid rocks in the Tertiary Central Complex of Slieve Gullion, Northeast Ireland. Journal of Volcanology and Geothermal Research, 5: 297-316.
- Grogan, S. E. and Reavy, R. J., 2002- Disequilibrium textures in the Leinster Granite Complex, SE Ireland: evidence for acid-acid magma mixing. Mineralogical Magazine, 66 (6): 929–939.
- Johnston, A. D. and Wyllie, P. J., 1988- Interaction of granitic and basic magmas: experimental observations on contamination processes at 10 Kbar with H2O. Contributions to Mineralogy and Petrology, 98: 352-362.
- Kocak, K., Zedef, V. and Kansun, G., 2011- Magma mixing/mingling in the Eocene Horoz (Nigde) granitoids, Central southern Turkey: evidence from mafic microgranular enclaves. Mineralogy and petrolgy, 103(1-4): 149-176.
- Kouchi, A. and Sunagawa, I., 1985- A model for mixing basaltic and dacitic magmas as deduced from experimental data. Contributions to Mineralogy and Petrology, 89: 17-23.
- Kretz, R., 1983- Symbols for rock-forming minerals. American Mineralogist, 68: 277-279.
- Kumar, S. and Pieru, T., 2010- Petrography and major element geochemistry of microgranular enclaves and Neoproterozoic granitoids of South Khasi, Meghalaya: evidence of magma mixing and alkali diffusion. Journal of Geological Society India, 76: 345–360.
- Kumar, S., 2010- Mafic to hybrid microgranular enclaves in the Ladakh batholith, northwestern Himalaya: implications on calc-alkaline magma chamber processes. Journal of Geological Society of India, 76: 5–25.
- Kumar, S., Rino, V. and Pal, A. B., 2004- Field evidence of magma mixing from microgranular enclaves hosted in Palaeoproterozoic Malanjkhand granitoids, central India. Gondwana Research, 7: 539–548.
- Lesher, C. E., 1990- Decoupling of Chemical and Isotopic Exchange during Magma Mixing. Nature, 344: 235-237.
- Mandelbrot, B. B., 1982- The Fractal Geometry of Nature. W. H. Freeman, New York.
- Mandelbrot, B., 1989- Fractal geometry: What is it, and what does it do? in: F. R. S. Fleischmann, D. Tildesley, R. C. Ball (Eds.), Fractals in the Natural Sciences, Princeton University Press, Princeton NJ.
- Ottino, J. M., Leong, C. W., Rising, H. and Swanson, P. D., 1988- Morphological structures produced by mixing in chaotic flows. Nature, 333: 419-425.
- Perugini, D. and Poli, G., 2012- The mixing of magmas in plutonic and volcanic environments: analogies and differences. Lithos, 153: 263–279.

Perugini, D. and Poli, G., 2002- Chemical Diffusion in Complex Geometries during Chaotic Mixing of Magmas. Eurogranites (abstract), 46pp.

Perugini, D. and Poli, G., 2004- Determination of the degree of compositional disorder in magmatic enclaves using SEM, X-ray element, maps. European Journal of Mineralogy, 16: 431–442.

- Perugini, D. and Poli, G., 2005- Viscous fingering during replenishment of felsic magma chambers by continuous inputs of mafic magmas: field evidence and fluid-mechanics experiments. Geology, 33 (1): 5–8.
- Perugini, D., De Campos, C. P., Dingwell, D. B., Petrelli, M. and Poli, G., 2008- Trace element mobility during magma mixing: preliminary experimental results. Chemical Geology, 256: 146–157.
- Perugini, D., Poli, G. and Mazzuoli, R., 2003- Chaotic advection, fractals and diffusion during mixing of magmas: evidence from lava flows. Journal of Volcanology and Geothermal Reasearch, 124: 255-279.
- Perugini, D., Poli, G., Christofides, G., Soldatos, T., Koroneos, A. G. and Eleftheriadis, G., 1999- Importance of magmatic interaction processes in the evolution of tertiary granitoids of Serbomacedonian and Rhodope Massifs (Northern Greece), EUG10 Journal of Conference Abstracts, 4 (1): 670.
- Rollinson, H., 1993- Using Geochemical Data: Evaluation, Presentation, Interpretation. John Wiley and Sons, New York 5.
- Rudnick, R. L. and Gao, S., 2003- Composition of the continental crust. In: Holland H.D. Turekian K.K. (Eds.), Treatise on Geochemistry. Elsevier, Oxford, 3:1–64 pp.
- Sawka, W. N., 1988- REE and trace element variations in accessory minerals and hornblende from the strongly zoned McMurry Meadows pluton, California. Transactions of the Royal Society of Edinburgh, 79: 157-168.
- Słaby, E., Smigielski, M., Smigielski, T., Domonik, A., Simon, K. and Kronz, A., 2011- Chaotic three-dimensional distribution of Ba, Rb, and Sr in feldspar megacrysts grown in an open magmatic system. Contribution to Mineralogy and Petrology, 162: 909–927.
- Sun, S. S. and McDonough, W. F., 1989- Chemical and isotopic systematics of oceanic basalts: implications for mantle composition and processes. Geological Society, London, Special Publications, 42: 313-345.
- Tate, M. C., Clarke, D. and Heaman, L. M., 1997- Progressivehybridization between Late Devonian mafic-intermediate and felsic magmas in the Megume zone of Nova Scotia, Canada. Contributions to Mineralogy and Petrology, 126: 401–415.
- Tindle, A. G., 1991- Trace element behaviour in microgranular enclaves from granitic rocks. In: Didier J. Barbarin B. (Eds.), Enclaves and Granite Petrology, Developments in Petrology, Elsevier, Amsterdam, 13: 13–331.
- Vernon, R. H., 1983- Restites, xenoliths and microgranitoid enclaves in granites. Journal and proceedings of the Royal Society of New South Wales (London), 116: 77-103.
- Vernon, R. H., 1984- Microgranitoid enclaves in granites: globules of hybrid magma quenched in a plutonic environment. Nature, 309 (5967): 438–439.
- Vernon, R. H., Etheridge, M. A. and Wall, V. J., 1988- Shape and microstructures of microgranitoid enclaves: indicators of magma mingling and flow. Lithos, 22: 1–11.
- Vogel, T. A., Younker, L. W., Wilband, J. T. and Kampueller, E., 1984- Magma mixing: the Marsco suite, Isle of Skye, Scotland. Contributions to Mineralogy and Petrology, 87: 231- 241.
- Wang, H. Z., Chen, P. R., Sun, L. Q., Ling, H. F., Zhao, Y. D. and Lan, H. F., 2015- Magma mixing and crust-mantle interaction in Southeast China during the Early Cretaceous: Evidence from the Furongshan granite porphyry and mafic microgranular enclaves. Journal of Asian Earth Sciences, 111: 72-78.
- Watson, E. B., 1981- Diffusion in magmas at depth in the earth: the effects of pressure and dissolved He2O. Earth Planetary Science Letter, 52: 291-301.
- Wiebe, R. A., 1973- Relation between coexisting basaltic and granitic magmas in a composite dike. American Journal of Science, 273: 130-151.
- Wiebe, R. A., Smith, D., Sturn, M., King, E. M. and Seckler, 1997- Enclaves in the Cadillac Mountain granite (Coastal Maine): samples of hybrid magma from the base of the chamber. Journal of Petrology, 38: 393–426.
- Xiong, F. H., Ma, C. Q., Zhang, J. Y. and Liu, B., 2011- The origin of mafic microgranular enclaves and their host granodiorites from East Kunlun, Northern Qinghai–Tibet Plateau: implications for magma mixing during subduction of Paleo-Tethyan Lithosphere. Mineralogy and Petrology, 104: 211–224.
- Yang, J. H., Wu, F. Y., Wilde, S., Xie, L. W., Yang, Y. H. and Liu, X. M., 2007- Tracing magma mixing in granite genesis: in situ U–Pb dating and Hf-isotope analysis of zircons. Contributions to Mineralogy and Petrology, 153: 177–190.
- Zhao, K. D., Jiang, S. Y., Yang, S. Y., Dai, B. Z. and Lu, J. J., 2012- Mineral chemistry, trace elements and Sr\Nd\Hf isotope geochemistry and petrogenesis of Cailing and Furong granites and mafic enclaves from the Qitianling batholith in the Shi-Hang zone, South China. Gondwana Research, 22: 310–324.

Geochemistry and fractal analysis of enclaves in the Dehe Bala granodioritic pluton in order to investigate magma hybridization processes

Z. Gharamohammadi¹, A. Kananian^{2*} and M. Eliassi³

¹M.Sc., School of Geology, College of Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran
²Professor, School of Geology, College of Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran
³Associate Professor, School of Geology, College of Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran
Received: 2016 August 31
Accepted: 2016 December 04

Abstract

The Dehe Bala pluton is exposed approximately 45 km south-west of Boein Zahra town, Qazvin province. This pluton includes several mafic microgranular enclaves (MMES) with ellipsoidal and rounded shapes and varying sizes (from a few centimeters up to 30 cm). The MMEs are composed of diorite, monzodiorite and diorite-gabbro while the host rocks comprise mainly granodiorite. The presence of disequilibrium textures in enclaves, such as plagioclase phenocrysts with repeated resorption surfaces and sieve texture, quartz ocelli and acicular apatite, suggest a varity of magma mixing processes affecting the Dehe Bala pluton. The distribution of major, trace and rare earth elements apparently reflect exchange between the MMEs and the felsic host rocks. Unusual REE enrichment of the enclaves compared to the country rocks can be attributed to significant differences in their parent magma compositions. The complexity of the morphology of the enclaves (fractal dimension) caused by magma mixing processes. Fractal dimensions of enclaves vary between 1.14 to 1.29. The frequencies of $D_{box} = 1.29$ is the highest frequency in histogram. According to the fractal dimensions of enclaves, the logarithm of the viscosity ratio between the host granodiorite and the enclave ranges between 0.56 to 0.96 with most values clustering around 0.96. The most of enclaves in the Dehe Bala pluton characterized by silica content around 56 wt% and a high fractal dimension. These evidence confirmed the occurrence of slight hybridization between the mafic enclave magma and surrounding felsic magma, causing increasing of viscosity difference between the host granodiorite and the enclave magmas.

Keywords: Mafic microgranular enclaves, Granodiorite, Magma mixing, Fractal dimensions, Viscosity. For Persian Version see pages 295 to 308 *Corresponding author: A. Kananian; E-mail: kananian@khayam.ut.ac.ir

